

PERSPECTIEF VOOR INNOVATIE (NASCHOLING VANUIT TOESCHOUWERSDESKUNDIGHEID).

W. v.d. Veldt, OC Amstelveen

J. Verkerk heeft de nadruk gelegd op wezenlijke veranderingen die in de klas moeten plaatsvinden. Dit vertelt hij aan een zaal vol mensen die niet (meer) voor de klas staan van de basisschool.

Wij zijn hier met z'n allen toeschouwers. Vanuit de diverse disciplines kijken wij naar wat er in de classesituatie gebeurt. Soms gebeurt dat heel direkt door regelmatige bezoeken, soms wordt ons slechts de gelegenheid geboden om door een kier van de deur te kijken.

Je zou kunnen zeggen: De ervaringsdeskundige weet hoe het voelt en een toeschouwersdeskundige weet hoe het werkt.

Vanuit hun deskundigheid maken de toeschouwers keuzes voor de onderwijsgevende zoals:

- let meer op de orde in de klas;
- er moet meer interactie zijn;
- er moet een rijker wiskundeonderwijs komen.

Op deze wijze ontnemen ze de onderwijsgevende zijn of haar dilemma. Het lijkt me niet de juiste weg om allerlei theorieën over de onderwijsgevende heen te storten.

Wel gebruiken, niet misbruiken.

De toeschouwers moeten zodanig helpen dat de onderwijsgegenden reflectie op hun eigen werk kunnen toepassen.

Nu worden de toeschouwers vanuit de verschillende disciplines gerecru-teerd om zich te buigen over een nieuw produkt t.w. nascholing.

Hiervoor zullen nog nieuwe vaardigheden ontwikkeld moeten worden.

In hun artikel "Structurele samenwerking tussen begeleidingsdiensten en PABO's" gaan Anton Nijssen en Willem Voogd nader in op het verschil in werkwijze en ervaringen van PABO-docenten en schoolbegeleiders zoals die op dit moment aanwezig zijn.

Zo zijn schoolbegeleiders doorgaans goed thuis in meer algemene proces-benaderingen en trachten zij de uitgangspunten van de basisschool

concreet gestalte te geven, hetgeen gekwalificeerd zou kunnen worden als zgn. brede activiteiten.

De opleiders daarentegen zijn meer theoretisch geïnteresseerd en vanuit de theorie worden programma's ontwikkeld voor toekomstige onderwijsgeevenden. Zij kunnen zorgen voor de vakinhoudelijke diepte.

Het ARBO-advies "Nieuw, concreet en zichtbaar" spreekt in de volgende woorden over de nascholing:

"Opzet en uitvoering van de schoolgerichte nascholing, inclusief de noodzakelijke nazorg in dit verband, vragen om een gezamenlijk optreden van de OBD en de in de regio als nascholingsinstituut optredende PABO's.

Afhankelijk van de vereiste deskundigheid kunnen bij de opzet ook vakgroepen van instellingen voor wetenschappelijk onderwijs betrokken worden. Hetzelfde geldt voor de LPC's."

Duidelijk voor alle toeschouwersdeskundigen zal moeten zijn wat de doelstelling van de nascholing zal zijn.

Uit de woorden van J. Verkerk is maar één conclusie te trekken, t.w. richt je nascholing zo in, dat het reken/wiskunde-onderwijs in de klassesituatie verbetert. Help de onderwijsgeevenden kritische vragen te stellen. Geef ze feedback op het werk. Help ze bij het ontwerpen van alternatieven.

Alle disciplines zullen eerst intern de consequenties van deze doelstelling moeten nagaan om vervolgens in open inter-disciplinair overleg te treden om te komen tot één gemeenschappelijke visie. Vanuit deze visie dienen de diverse taken en verantwoordelijkheden verdeeld te worden.

De fouten van IVB-, NIB- en andere nascholingscursussen dienen wij te vermijden:

- * daar was vaak sprake van cursussen die te weinig rekening hielden met de vragen van de onderwijsgeevenden; ze waren te gesloten van opzet;
- * vaak duurden de cursussen te lang;
- * er was een verbrokkeld en onduidelijk aanbod van cursussen;
- * er was soms een duidelijke overlap tussen cursus en activiteiten van de schoolbegeleider;

- * onderwijsgeevenden bezochten zo'n cursus, naar het effect laat zich raden; de vragen van de cursus waren immers niet de vragen van de onderwijsgeevenden;
- * weinig motivatie van onderwijsgeevenden om zich aan te melden.
Wat is de relatie met mijn dagelijks werk ?

Het gestommel rondom het zorgverbredingsbeleid, waarbinnen het speerpunt lezen vorm moet krijgen is nog volop aan de gang.
De nascholingscursussen in het land zijn met ingang van het schooljaar 85/86 gedeeltelijk gestart met gebruikmaking van het materiaal van het Project Preventie Leesmoeilijkheden van de Katholieke Universiteit Nijmegen en het Katholiek Pedagogisch Centrum. Inmiddels is het KPC op zoek naar alternatieven om de cursus van een andere inhoud te voorzien, omdat de kritiek vanuit de basis op het PPL aanzienlijk is.
Zo hoorde ik vorige week tijdens een voorscholingsbijeenkomst voor nascholers en begeleiders in het Nascholings Overleg Regio Amsterdam, dat het Regionaal Pedagogisch Centrum Zeeland sinds kort benaderd is om hun ervaringen met betrekking tot het leesonderwijs in de provincie Zeeland gedurende een aantal jaren, om te zetten in cursusmateriaal, wat dan landelijk gedistribueerd kan worden.
Voor maart/april 1986 zou dit dan gestalte moeten krijgen.
U begrijpt wel dat de tijdsdruk enorm is en het is te hopen, dat dit geen haastklus wordt.

Er zijn ook regio's waar de verschillen tussen de OBD'en onderling en de PABO's zo groot zijn, dat tijdens een bespreking over de mogelijke inhoud van de nascholingscursus het vinden van een gemeenschappelijke basis een onmogelijkheid werd. Dit ontlokte een PABO-docent de volgende uitspraak: "Koning, keizer, admiraal, ik ben de baas in het PABO-lokaal."

Dit is duidelijk niet de weg die wij moeten inslaan.

Het nieuwe produkt "nascholing moet niet overhaast gestalte krijgen. Daarom is het zaak te pleiten voor structurele samenwerking tussen de diverse disciplines om te komen tot een zo goed mogelijke verzorging van het aanbod aan nascholing (zie ook blz. 48 Nascholingsplan rekenen/wiskunde voor het basisonderwijs).

Laten we de tijd die wij nu hebben dan ook direct besteden aan het vormgeven van de nascholing rekenen/wiskunde. Ik denk dat dit veel energie zal vragen van de diverse disciplines, omdat belemmerende factoren zich al aandienen.

De belangrijkste zou ik de factor tijd willen noemen.

Samenwerking op gang brengen en uitbreiden is immers een tijdrovend proces. De OBD'en hebben nooit extra faciliteiten kunnen verwerven voor deze nieuwe werkzaamheden.

De PABO's hebben op dit moment nog wel extra ruimte in de bestaande faciliteiten, maar dit is een aflopende zaak. De schaduwen van het Sociaal Plan komen naderbij.

Hierbij zijn zeker niet te vergeten de huidige fusieperikelen PA-OK en de toekomstige STC-operatie HBO waarbij termen als Schaalvergroting, Taakverdeling en Concentratie centraal staan.

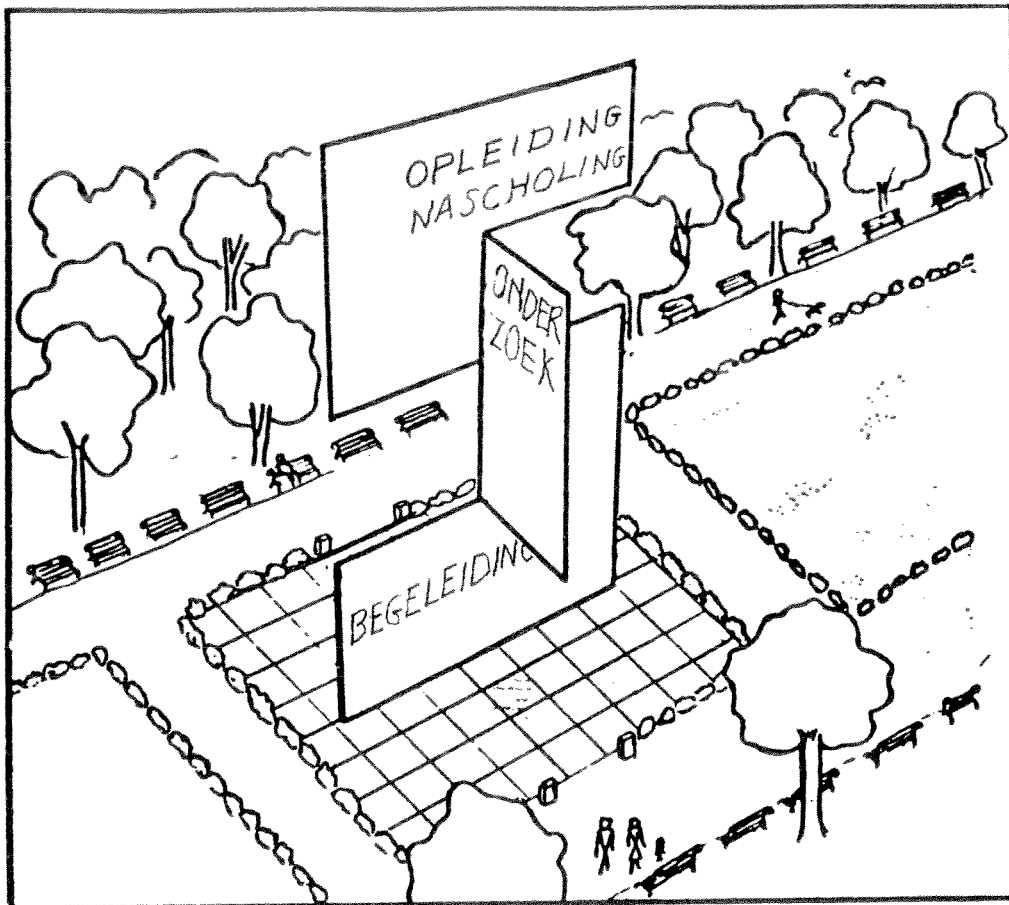
Ik hoop dat het programma voor de deelnemers van deze conferentie kan dienen als inspiratiebron voor het vormgeven van de nascholing. Er staat ons hierbij een 3-ledig doel voor ogen:

1. Uitbreiding theoretische kennis via diverse lezingen.
2. Samenwerken met de verschillende disciplines aan concrete begeleidings- en nascholingsonderwerpen tijdens de workshops en thema's.
3. Een standpuntbepaling van de diverse disciplines n.a.v. discussies over het nascholingsplan rekenen/wiskunde voor het basisonderwijs.

Bij dit alles moet voor ogen staan dat de opbrengst hiervan uitgedragen zal worden naar de alledaagse praktijk van het onderwijs (de klas-situatie).

Het verzamelen van de standpunten van de diverse disciplines en een eerlijke discussie kan leiden tot een gemeenschappelijk uitgangspunt, hetgeen een noodzakelijke voorwaarde dient te zijn voor een gemeenschappelijke start van de nascholing.

Tot slot een symbool, in de wiskunde immers veel gebruikt.

Opdracht: Dit is een ontwerp voor een publiek monument in een publiek park. Kijk er eens héél goed naar. Bestudeer het degelijk. Maak er dan een model van met een kaart door wat te knippen en te vouwen. (Dit probleem werd voorgelegd aan 1^ejaars kandidaten voor de faculteit van Architectuur aan de Universiteit van Leningrad).

Rondom de kern (kllassesituatie) bewegen zich de toeschouwersdeskundigen. Een plat vlak krijgt dimensie, als je het vorm geeft. Moge de opgave die u na afloop onder ogen krijgt uw creativiteit zodanig stimuleren, dat we voor de vele problemen die we zullen ontmoeten een bevredigende oplossing kunnen vinden.

De begeleiders, ontwikkelaars/onderzoekers, opleiders en nascholers moeten gezamenlijk op zoek gaan naar de ideale vorm. We moeten wel zorgvuldig te werk gaan anders valt het bouwwerk om.

Gebruikte literatuur

ARBO-advies, De regio als werkeenheid.
Zeist, 1982.

ARBO-advies, Het moet ons een zorg zijn.
Zeist, 1984.

C. Mommers, Zorgverbreding, speerpunt lezen.
School en Begeleiding nr. 7, september 1985.

A. Nijssen, W. Voogt, Structurele samenwerking tussen
begeleidingsdiensten en PABO's.
ID nr. 3, 1985.

H. Coonen, J. Kok. Opleidingen staan voor strategische keuze.
ID nr. 2, 1985.

K. Vreugdenhil, Een begeleider in de klas.
School nr. 1, 1985.

NVORWO, Nascholingsplan rekenen/wiskunde voor het basisonderwijs.
Utrecht, 1985.